

PLAN FOR ET TRYGT, GODT OG INKLUDERENDE SKOLEMILJØ

Hitra kommune

2018-2021

Vedtatt av Oppvekstkomiteen den 13.06.18

Hitra
når du vil

Innhold

1. Innledning	s. 3
2. Bakgrunn	s. 4
3. Rettigheter og verdigrunnlag	s. 7
4. Innhold	s. 8
5. Rutiner og prosedyrer	s. 13

1. Innledning

Alle elever har rett til et godt og trygt skolemiljø. Hitraskolen skal være fri for alle former for krenkende atferd, og skolemiljøet skal virke positivt på elevenes helse, trivsel og læring.

Med utgangspunkt i NOU 2015:2 «Å høre til», «ny overordna del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen», lokale mål og fokusområder for Hitraskolen, etableres det gjennom denne planen en felles, kommunal strategi for å sikre og ivareta intensjonene og kravet i opplæringsloven om et trygt psykososialt skolemiljø. Planen refererer både til utvalgets intensjoner med arbeidet og ny overordnet del av læreplanverket, noe som vil hjelpe skolene i arbeidet med å omsette planen til praktisk handling.

Oppvekstsektoren har et særlig ansvar for å ivareta følgende intensjoner nedfelt i Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2014-2026:

«En god oppvekst er viktig for alle mennesker. Læring, mestring og utvikling er viktige fokusområder for oppvekstsektoren på Hitra, og foreldre skal føle hjelp og støtte i sin hverdag. Det er vedtatt at forebygging blant barn og unge skal ha hovedfokus. Hitra tenker «Helse i alt vi gjør» i alle sektorer. Folkehelse er bakteppe i forvaltningen, og fokuset skal rettes mot helsefremmende og forebyggende arbeid i et livsløpsperspektiv.»

Denne planen gir føringer for hvordan hitraskolen skal arbeide for å skape et trygt og godt skolemiljø (§ 9A i opplæringsloven), og håndtere krenkelser, mobbing og skolevegring. I dette arbeidet er følgende forutsetninger viktig:

- Skolen driver et aktivt og systematisk arbeid for å fremme et godt skolemiljø og setter inn tiltak på kort og lang sikt når det er nødvendig.
- Skolen har et internt støttesystem (spes.ped, sos.ped, rådgiver etc) som samarbeider godt med kommunens hjelpetjenester for barn og unge. (PPT, barnevern, psykisk helse og helsestasjonen)
- Alle voksne på skolen har plikt til å følge med, undersøke, gripe inn, varsle og sette inn tiltak når de får mistanke om eller kjennskap til krenkelser.
- Skolen og hjemmet har god kommunikasjon

Fillan den 31. mai 2018

Gunn Røstad

Kommunalsjef oppvekst

2. Bakgrunn

NOU 2015:2 «Å høre til»

I NOU 2015:2 «Å høre til», er det noen overordnede perspektiver som er styrende for hvilke problemstillinger utvalget har vært opptatt av. I egen kommune er dette viktig kunnskap å legge til grunn for arbeidet for et trygt og inkluderende skolemiljø i hitraskolen. Det er fire perspektiver som utvalgets vurderinger og konklusjoner ses i lys av:

Menneskerettighetene som målestokk

Når elever krenkes, mobbes, trakasseres eller diskrimineres på skolen, blir deres grunnleggende menneskerettigheter brutt. *FN's barnekonvensjon* gir barn grunnleggende menneskerettigheter som skal oppfylles. Utvalgets arbeid for å skape et trygt psykososialt skolemiljø handler om å realisere menneskerettighetene. Prinsippet om *barnets beste* er viktig i utvalgets vurderinger og får betydning for hvilke tiltak som foreslås. Vi har alle et ansvar for å ta avgjørelser som er til barns beste, i tillegg har *barn rett til å bli hørt*. At barn har en rett til å bli hørt i saker som gjelder dem, både i enkeltsaker og generelt, har betydning for arbeidet mot krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering.

Samfunnet må ha nullvisjon om og nulltoleranse for krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering

Den individuelle retten til et trygt psykososialt skolemiljø betyr at det er null toleranse for krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering av elever. Det innebærer at skolen må reagere når det skjer, og slå ned på alle tilløp til slike ord og handlinger. Å si seg fornøyd med at det på en skole «kun» er 2 % av elevene som opplever at de blir mobbet, innebærer at kravene i opplæringsloven ikke blir oppfylt, og at skoleeieren og skolen har en lovstridig praksis.

Faglig læring og sosial læring hører sammen

Det å arbeide med fag må ikke skilles fra det å arbeide med sosial læring. God opplæring skaper trygge psykososiale skolemiljøer, som preges av sosial tilhørighet og inkludering. Faglig læring må kobles og integreres med sosial læring, de er ikke motsetninger.

Når elever opplever at de får faglige utfordringer som er tilpasset deres evner og forutsetninger, og samtidig får relevante og forståelige tilbakemeldinger fra lærerne, vil dette påvirke elevenes motivasjon og faglig trivsel.

Inkludering for å høre til

Et vidt inkluderingsbegrep er styrende for utvalgets arbeid. Inkludering blir i statlige styringsdokumenter ofte brukt i forbindelse med elever med særskilte behov og som dermed har behov for spesialundervisning. Utvalget mener at inkludering må forstås bredere og mer allment enn det som i dag virker å være tilfellet. Inkludering er grunnleggende for alle elever og handler om at alle skal høre til. Alle har rett til en opplevelse av sosial tilhørighet.

(NOU:2015:2 s.17-18)

Ny overordnet del- verdier og prinsipper for grunnsopplæringen

Overordna del av læreplanverket er grunnlaget for skolen sitt samfunnsoppdrag og er tufta på formålsparagrafen i opplæringsloven. Den overordna delen utdyper verdiene i skolen og ligger til grunn for det elevene skal lære, og for deres utvikling og danning. For arbeidet med et trygt og inkluderende skolemiljø, er kapittel 3 om prinsipper for skolens praksis, avsnitt 3.1 om et inkluderende læringsmiljø, spesielt viktig. Kapitlet er i sin helhet gjengitt under:

Prinsipper for skolens praksis

Skolen skal møte elevene med tillit, respekt og krav, og de skal få utfordringer som fremmer danning og lærelyst. For å lykkes med dette må skolen bygge et godt læringsmiljø og tilpasse undervisningen i samarbeid med elevene og hjemmene. Det krever et profesjonsfelleskap som engasjerer seg i skolens utvikling.

Et inkluderende læringsmiljø

Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle. Et raust og støttende læringsmiljø er grunnlaget for en positiv kultur der elevene oppmuntres og stimuleres til faglig og sosial utvikling. Føler elevene seg utrygge, kan det hemme læring. Trygge læringsmiljøer utvikles og opprettholdes av tydelige og omsorgsfulle voksne, i samarbeid med elevene. De ansatte på skolen, foreldre og foresatte og elevene har sammen ansvar for å fremme helse, trivsel og læring, og for å forebygge mobbing og krenkelser. I arbeidet med å utvikle et inkluderende og inspirerende læringsmiljø skal mangfold anerkjennes som en ressurs.

Elevmedvirkning må prege skolens praksis. Elevene skal både medvirke og ta medansvar i læringsfelleskapet som de skaper sammen med lærerne hver dag. Elever tenker, erfarer og

lærer i samspill med andre gjennom læringsprosesser, kommunikasjon og samarbeid. Skolen skal lære elevene å utvise dømmekraft når de ytrer seg om andre, og sørge for at de lærer å samhandle på forsvarlig vis i ulike sammenhenger.

De normene og verdiene som preger læringsfellesskapet, har stor betydning for elevenes sosiale utvikling. Vennskap skaper tilhørighet og gjør oss alle mindre sårbare. Når vi selv opplever å bli anerkjent og vist tillit, lærer vi å verdsette både oss selv og andre. Elevene skal lære å respektere forskjellighet og forstå at alle har en plass i fellesskapet. Hver elev har en historie med seg, og de har håp og ambisjoner for framtiden. Når barn og unge møter respekt og anerkjennelse i opplæringen, bidrar dette til en opplevelse av tilhørighet.

Ved å bruke varierte læringsarenaer kan skolen gi elevene praktiske og livsnære erfaringer som fremmer motivasjon og innsikt. Lokalmiljøets og samfunnets engasjement kan bidra positivt til skolens og elevenes utvikling. Ulike former for lokalt, nasjonalt og internasjonalt samarbeid forankrer elevenes læring i aktuelle spørsmål. Kunnskapsutveksling med mennesker i alle aldre og fra ulike steder i verden gir elevene perspektiver på egen læring, danning og identitet og viser verdien av samarbeid på tvers av språklige, politiske og kulturelle grenser.» (s 15)

Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom (Helsedirektoratet), sier følgende om skolehelsetjenesten (5-20 år) sitt samarbeid med skolen:

- Skolehelsetjenesten bør ha et systemrettet samarbeid med skolen for å bidra til å sikre elevene et godt fysisk og psykososialt miljø.
- Der det ikke allerede er et etablert samarbeid med skolen, bør skolehelsetjenesten ta initiativ til et slikt samarbeid.
- Skolehelsetjenesten bør delta i skolens arbeid med å planlegge tiltak på universelt-, gruppe- og individnivå.

Begrunnelse

Skolen skal sørge for et godt fysisk og psykososialt miljø på skolen, jf. opplæringslova § 9a.

3. Rettigheter og verdigrunnlag

Utvalget trekker frem fem målsettinger for arbeidet:

1. Bedre rettsikkerhet og rettsvern for elevene og en mer effektiv håndheving av opplæringsloven kapittel 9a.
2. Skolekulturer gjennomsyret av nulltoleranse for krenkelser, mobbing, diskriminering og trakassering.

3. Bedre involvering og samarbeid med elever og foreldre.
4. Tydeligere ansvarliggjøring av skoleeieren og skolen og økt kapasitet/kompetanse til å arbeide langsiktig og systematisk med skolemiljø, krenkelser, mobbing, diskriminering og trakassering.
5. Et styrket støttesystem med tydelig ansvars- og oppgavefordeling.
(NOU 2015:2 s. 20)

I arbeidet for et trygt og inkluderende skolemiljø er anerkjennelsen av barn og unges opplevelse og medvirkning et grunnleggende prinsipp. Det er ikke den voksnes opplevelse av situasjonen som har betydning, men hvordan barn og unge opplever å ha det. Det er barn og unges stemme og opplevelser som skaper grunnlaget for skolens handlinger.

Formålsparagrafen i opplæringsloven angir verdigrunnlaget for skolen og den sier følgende om opplæringen: *«at elevene skal utvikle kunnskap, dugleik og holdninger for å kunne mestre livene sine og for å kunne delta i arbeid og felleskap i samfunnet.»*

Opplæringslovens kapittel 9A gir alle elever en individuell rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Den nye § 9A presiserer at skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. For at kravene i kapitlet blir oppfylt, må skolen jobbe kontinuerlig og systematisk for å fremme helse, miljø og trygghet for elevene:

§ 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

§ 9 A-3. Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

§9A-4 handler om skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

4. Innhold

Et helhetlig og systematisk arbeid

Å opprettholde og videreutvikle trygge og inkluderende skolemiljøer krever et helhetlig, langsiktig og systematisk arbeid, hvor det stilles store krav til skoleeier, ledelsen ved den enkelte skole, system og gode strukturer på kommunalt nivå og ved den enkelte skole.

I NOU «Å høre til» kapittel 17 s. 288 og 289 peker utvalget på skoleeierrollen og betydningen av forventningsbasert ansvarsstyring. Her vises det til at et aktivt skoleeierskap der skoleeieren er tett på, har ambisjoner og setter mål for arbeidet med skolemiljø, krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering, er særdeles viktig for å lykkes. Videre løfter utvalget fram følgende forhold som viktig i skoleeierskapet:

- At skoleeier setter opp høye mål med tydelige forventninger og krav til skolens arbeid, og følger opp at skolene når de aktuelle målene.
- At skoleeier har den nødvendige kapasiteten og redskapene til å følge med på utviklingen ved de enkelte skolene. Her er sentrale redskap det forsvarlige systemet, tilstandsrapporten, Elevundersøkelsen og styringsdialogen med skolene.
- Utvalget mener at skoleeieren aktivt må sette lokale mål og ha indikatorer lokalt for å følge med på utviklingen i skolemiljøet. Skoleeieren må ha kompetanse til å foreta analyser og til å følge opp resultatene.

Denne planen er skoleeiers krav til skolene på Hitra og oppfølging vil skje gjennom etablerte analysemøter mellom kommunalsjef og rektorer, samt ledersamtaler og enhetsbesøk som etableres høsten 2018. Tilstandsrapporten for grunnskolen er i hovedfokus i analysemøtene, hvor tilbakemelding på resultat, forbedringstiltak og erfaringsdeling står sentralt.

I Hitraskolen arbeider vi ut fra følgende perspektiv:

1. Å fremme trygge og gode skolemiljøer
2. Forebygging av mobbing og andre krenkelses
3. Håndtering av mobbing, krenkelses og skolevegring

1. Å fremme trygge og gode skolemiljøer er en del av den ordinære pedagogiske praksisen på en skole og er ofte universelle tiltak som kommer alle elever til gode. Ett av de tre fokusområdene det skal jobbes med på oppvekstområdet de neste fire årene er: *Kollektive læringsprosesser og kompetanseutvikling*. Hitraskolen har siden 2015 jobbet målrettet med skole i utvikling med fokus på klasseledelse og leseferdigheter. Målet med satsingen har vært å utvikle skolene som lærende organisasjoner, der ledere og lærere samarbeider om å forbedre elevenes læringsmuligheter. Arbeidet fortsetter og dette fokuset bidrar til å fremme et godt læringsmiljø, gode læringsresultater og en god undervisningspraksis. Det er lederne som har ansvaret for å legge til rette for å utvikle en kollektivt orientert kultur ved skolen gjennom samarbeid, refleksjon og erfaringsdeling. Som støtte i forbedringsarbeidet benytter vi modellen om kunnskapsbasert praksis, hvor vi systematisk og målrettet arbeider med erfaringsbasert kunnskap gjennom fagnettverk, brukerbasert kunnskap gjennom foreldreundersøkelser, foreldresamtaler og forskningsbasert kunnskap gjennom å innhente kunnskap om hva forskning sier (se modell s 10). Skoler som har en felles strategi for hvordan de arbeider med skolemiljøet, har størst sjanse for å lykkes.

2. Forebygge mobbing og andre krenkelser

Forebyggende arbeid mot mobbing og andre krenkelser handler om å minske risikoen for at mobbing og krenkelser skjer. En solid ledelse og organisasjon er en forutsetning for at arbeidet med å sikre et godt og trygt læringsmiljø kan foregå systematisk og kontinuerlig. Krenkelser og mobbing kan være vanskelig å oppdage, det er derfor viktig at skolene har gode rutiner for kartlegging gjennom elevundersøkelsen, MOT-undersøkelsen, trivselsundersøkelsen, elevsamtaler, aktiv bruk av ordensreglementet og observasjon, som en sentral del av det forebyggende arbeidet. Videre legges til grunn Thomas Nordahl's åtte punkter for et godt læringsmiljø, vedtatt i K-styremøte den 23.11.17

1. Som et viktig grunnlag for veien videre benyttes Thomas Nordahl's åtte punkter (forskning.no) for et godt læringsmiljø:

- Viktigst å ha venner- å ha venner, det er det aller viktigste for mange unge mennesker. Det er viktigere enn skolen.
- Lærerne bør være voksne- god undervisning krever at en lærer er en god leder.
- Skolen bør ha god struktur- struktur er viktig for å skape et godt læringsmiljø og felleskap må styres av normer og regler. Vi ser at normer fungerer bra i skolen.
- Foreldrene bør snakke positivt om skolen- foreldrene bør snakke mer med barna sine om skolen.
- Fedre bør engasjere seg i skolen- forskning viser at det ikke er bra for gutter at fedrene deres engasjerer seg så lite i skolen.
- Eleven må jobbe på skolen- ingenting er viktigere for læring enn å jobbe mens du går på skolen – elevenes eget arbeid med å lære er viktigere enn mye annet.
- Øk læringstrykket - lærerne bidrar til å øke læringstrykket ved å være tydelig overfor elevene, og gjennom å forvente mer, gi tilbakemeldinger og vise oppmerksomhet. Læringstrykket handler ikke om at elevene skal gjøre alt riktig – toleranse for at elevene gjør feil, gir også et godt læringstrykk.
- Ikke bestemte pedagogiske metoder- det som later til å fungere, konstaterer Nordahl, er at lærerne samarbeider om å drøfte sin egen praksis ut fra forskningsbasert kunnskap.

Skoleeier forventer at skolen jobber systematisk med de 8 pkt for et godt læringsmiljø til Thomas Nordahl, for å sikre et systematisk, forebyggende arbeid mot mobbing og andre krenkelser og at ordensreglementet brukes aktivt i skolehverdagen.

2. Læringsmiljø og pedagogisk analyse – en modell for å løse utfordringer i skolen.

Skoler som anvender LP-modellen lykkes i å utvikle både læringsmiljøet og kulturen ved skolen. Modellen involverer hele det pedagogiske miljøet og handler om systematisk, langsiktig og forskningsbasert skoleutvikling. LP-modellen skal stimulere lærere til å tenke nytt om kjente problemer i skolens praksis og læringsmiljø. Arbeidsmåten retter oppmerksomheten mot miljøfaktorer som det er mulig å gjøre noe med, også de hvor en avdekker særlige behov hos elevene.

«Læring og atferd henger sammen med en rekke forhold omkring elever i skolen. Forhold til medelever, relasjon til lærer, klasseledelse og struktur er betingelser i læringsmiljøet som kan knyttes til elevenes faglige og sosiale utvikling. Ved å endre noe i omgivelsene vil elevenes læring og utvikling kunne påvirkes positivt. Systematisk arbeid med læringsmiljøet har betydning for elevenes faglige og sosiale utvikling (T. Nordahl m.fl. 2009).»

På Hitra har alle skoler deltatt i et treårig utviklingsprosjekt for å ta i bruk LP-modellen og alle skoler har implementert modellen på sin skole. Det er en forutsetning i det forebyggende arbeidet mot mobbing og krenkende atferd at alle skoler på Hitra jobber systematisk og målrettet med LP-modellen.

3. Å snu en klasse med et krevende læringsmiljø

«Snumetoden» er en metode som er utviklet gjennom et langt samarbeid mellom Nasjonale senter for læringsmiljø og atferdsforskning Universitetet i Stavanger og Rana PPT. Metoden går i korthet ut på at lærerne får hjelp til å kartlegge og gjeninnføre gode rutiner i klasserommet. Vår lokale PPT er skolert i metoden og skolene og kan bistå skolene ved behov. Hjelpen kan også komme fra skolens eget «innsatsteam» bestående av andre ansatte ved skolen i samarbeid med PPT og andre hjelpeinstanser i kommunen, ut fra den enkelte skole/lærers behov.

3.Håndtere mobbing, krenkelser og skolevegring

Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mulig (Opplæringsloven § 9A-4). Aktivitetsplikten gjelder for alle ansatte og inntreer når en ansatt får mistanke eller kunnskap om at en elev blir utsatt for krenkende ord eller handlinger. Aktivitetsplikten inntreer også om den ansatte er i tvil. Den ansatte skal:

- Ta mistanken på alvor.
- Gripe inn og stoppe atferden med en gang, og snarest mulig undersøke saken.
- Varsle ledelsen.

Avdekke

Alle ansatte ved skolen skal muntlig eller skriftlig melde til rektor dersom de mistenker at noen elever opplever krenkende ord og/eller handlinger. Selv om situasjonen kan løses innenfor klassen, skal den bringes videre til rektor.

Det er den enkelte elevs egen opplevelse av skolemiljøet som danner utgangspunktet for skolens håndtering av opplæringsloven § 9A. Uansett om henvendelsen fra en elev eller foreldre skjer muntlig eller skriftlig, skal den tas på alvor av skolen. Det er tilstrekkelig at eleven eller foreldrene påpeker at skolemiljøet ikke er godt nok og ber om at skolen gjør noe for å bedre det. Terskelen for å anse noe som en henstilling skal være lav. Dersom skolen er i tvil om foreldrene ber om tiltak, skal de spørre direkte: Ønsker du/dere at vi setter inn tiltak?

Rektor skal ta ansatte, elever og foreldre som varsler på største alvor og har plikt til snarest å undersøke det som har skjedd. I avdekkingsarbeidet skal skolen sikre at elevens subjektive opplevelse kommer fram og at tiltak settes i gang så raskt som mulig. Det er viktig at eleven og foreldrene får en skriftlig melding om at avdekkingsarbeidet er iverksatt, og at de blir holdt orientert om hva som vil skje framover.

Stoppe og håndtere

Opplæringsloven gir elevene rett til et trygt og godt skolemiljø, samt til å få gjenopprettet det gode skolemiljøet dersom retten ikke er oppfylt. Saken knyttet til skolemiljøet skal

behandles raskt og prioriteres høyt av rektor. Når saken er undersøkt, skal skolen lage en skriftlig plan for arbeidet. Planen skal vise:

- Hvilke problemer skolen skal løse.
- Hvilke tiltak skolen har planlagt.
- Når tiltakene skal gjennomføres.
- Hvem som er ansvarlig for tiltakene.
- Når tiltakene skal evalueres.

Tiltakene skal være til elevens beste og barn og unges stemme skal vektlegges i utforming av tiltakene. Tiltakene kan utformes på ulike nivå og svært ofte vil det iverksettes tiltak både på individnivå, gruppenivå og systemnivå.

4. Rutiner og prosedyrer

Håndtering av skolefravær og skolevegring

Skolefravær og skolevegring er et økende problem i skolen. Dette er en utfordring som vi må ta på alvor og som krever et systematisk og målrettet arbeid både fra skoleeier, fra ledelsen ved den enkelte skole i samarbeid med støttetjenesten for barn og unge og deres familier. Skolefravær og skolevegring har flere årsakssammenhenger, for skolene er det viktig å se denne problematikken i nær sammenheng med arbeidet som nå gjøres tilknyttet et trygt og

inkluderende skolemiljø og Ny § 9a. Derfor knyttes rutiner for håndtering av skolefravær og skolevegring også til denne planen. I Oslo kommunes veileder knyttet til skolevegring står følgende om risiko og beskyttelses faktorer i skolen:

Risiko:

- Mangelfull rutiner, lite konsekvent registrering og håndtering av fravær
- Dårlig klasse- og læringsmiljø, mobbing, bruk av straff, lite forutsigbarhet
- Mangelfull rutiner for skole-hjem samarbeid
- Lite kontinuitet i opplæringen, tilfeldig overføring av informasjon, lærerbyte

Beskyttelse:

- Gode rutiner for å følge opp fravær
- God klasseledelse, tilpasset opplæring, tydelige mål og forventninger i fag
- Trygg og god relasjon mellom lærer og elev
- Trygg og god relasjon mellom elevene
- Se den enkeltes kvalitet
- Gruppetilhørighet og felleskapsopplevelse
- Integrering
- God informasjonsflyt ved lærerbyte og overgang til ny skole
- Klar ansvarsdeling mellom kontaktlærer og andre ved skolen, gode samarbeidsrutiner med eksterne instanser
- Samarbeid med foreldre

Vedlegg 1

Alle skoler skal følge med på elevenes skolemiljø etter denne planen:

Form for kartlegging	Når	Ansvar for oppfølging
Vakt – og tilsynsordninger med tydelige ansvarsbeskrivelser	Hver dag	Rektor/alle ansatte
Trinnets sosiale miljø er tema på teammøte. Elevene kan besvare korte spørsmål i loggbok i tillegg.	Hver uke	Kontaktlærere/teamledere
Trinnets sosiale miljø er tema på møter i SFO (Det utarbeides en sjekkliste)	Hver uke	Avdelingsleder/teamleder
Elevenes sosiale miljø er tema i klassegjennomgang minst to ganger i året.	Høst og vår	Kontaktlærer/rektor
Elevsamtaler med fokus på trivsel, minst to ganger i året. Kontaktlærer rapporterer funn til rektor. Rektor avgjør videre oppfølging	Høst og vår	Kontaktlærer/rektor
Utviklingssamtaler to ganger i året, der elevene svarer på spørsmål om trivsel, krenkelser og mobbing. Kontaktlærer rapporterer funn til rektor. Rektor bestemmer videre oppfølging.	Høst og vår	Kontaktlærer/rektor
Elevundersøkelsen gjennomføres for alle elever på 5.-10. trinn. Resultatene analyseres på team, i personalet, i elevråd, i ledergruppa, i elevråd, i SU og i møte med kommunalsjef.	Høst	Kontaktlærer/rektor
Elevrådet tematiserer trivsel, mobbing og krenkelser som felles tema minst to ganger i året.	Høst og vår	Elevrådskontakt
Trinnets sosiale miljø er tema på foreldremøte to ganger i året.	Høst og vår	Kontaktlærer/avdelingsleder
Hitra kommunes avvikssystem (Compilo) brukes ved brudd på loven.	Ved avvik	Alle ansatte/rektor

(Se strategi for gjennomføring av skolebasert vurdering.)

Vedlegg 2

Rutiner for håndtering av krenkelser og mobbing

FASE	OPPGAVER	DOKUMENTASJON
<ul style="list-style-type: none"> • Skolen skal handle ut fra det den enkelte elev oppfatter som krenkende ord eller handlinger • Skolen skal ta fatt i hendelser som skjer utenom skoletid der dette virker inn på elevenes skolemiljø • Skolens ordensreglement skal støtte opp om arbeidet med å skape et godt og inkluderende skolemiljø 		
<p>Plikt til å gripe inn</p> <p>Plikt til å varsle</p>	<p>Den som oppdager at en elev er utsatt for krenkende ord eller handlinger, har plikt til gripe inn.</p> <p>Den som tar imot henvendelse fra elev eller foreldre eller selv har mistanke om krenkelser, skal registrere denne i skjemaet og følge opp. Det skal også skrives avvik i kvalitetssystemet. Den som oppdager, får henvendelse eller har mistanke om krenkende atferd skal varsle rektor/avdelingsleder. Det skal varsles <i>raskt</i> når saken vurderes som alvorlig eller den ansatte er i tvil om alvorsgraden.</p> <p>Rektor varsler kommunalsjef oppvekst pr telefon umiddelbart ved særlig alvorlige saker. Det skal også varsles ved langvarige saker. Det gis info om dokumenter i saken som ligger i ePhorte som kommunalsjef har tilgang til.</p> <p>Rektor varsler kommunalsjef oppvekst umiddelbart pr telefon når ansatte krenker elever. Kommunalsjef har da tilgang til ePhorte-sak hvis dokument er lagt inn.</p> <p>Kommunalsjef oppvekst varsles direkte i saker der noen i ledelsen krenker elever. Varslingen gjøres av den som får kjennskap til dette.</p>	<p>Skjema Avvik</p>
<p>Plikt til å undersøke</p>	<p>Samtale med eleven som opplever krenkende handlinger for å avdekke hva som har skjedd. Fortelle hvordan vi pleier å arbeide med slike saker og hva som skjer videre. Informasjon til heimen. Rektor/kontaktlærer kaller evt inn til møte med elev og foreldre.</p> <p>Samtale med elev som utførte krenkende handling for at eleven skal få komme med sin opplevelse av saken. Informasjon til heimen. Rektor/kontaktlærer kaller evt inn til møte med elev og foreldre.</p> <p>Avklare og sette i gang videre observasjon/undersøkelser</p>	<p>Møtereferat</p> <p>Møtereferat</p> <p>Skjema</p>
<p>Aktivitetsplan med</p>	<p>Elevene har rett til å bli hørt og medvirke ved utarbeidelse av tiltak.</p>	<p>Aktivitetsplan</p>

oppfølging og evaluering	<p>Tiltak er avhengig av hva problemet er, men kan være: Tryggingstiltak for eleven (ute, i garderobe, steder som oppleves utrygge) Støttetiltak for andre elever for å unngå gjentakelse av krenking Oppfølgingsmøter med elevene (eks konflikthåndteringssamtalen/Læringsmiljøsenderet) Fellesmøte mellom heimene, elevene og skolen Skolen og heimen evaluerer igangsatte tiltak ifølge plan. Oppfølging av tiltak inntil saken oppleves grei for den som opplevde krenkelsen.</p>	Møtereferat/logg fra samtaler, møter, tiltak
---------------------------------	---	--

Vedlegg 3

Handlingsplan ved skolefravær

<p>1. Førings av fravær</p> <ul style="list-style-type: none">a) Kontaktlærer er ansvarlig for at fravær registreres hver dag i skolens fraværssystem med ukentlig oppfølgingb) Timelærer må daglig føre fravær i skolens fraværssystem
<p>2. Melding om fravær</p> <ul style="list-style-type: none">a) Ved fravær skal foresatte skrive melding i Visma – meldebok.
<p>3. Ved tidlig tegn på skolevegning <i>Forseintkomning og sporadisk fravær, innadventt-unndrar seg kontakt, diffuse fysiske plager eller forsøker å unngå enkelte fag/situasjoner/aktiviteter.</i></p> <ul style="list-style-type: none">a) Kontaktlærer gjennomfører samtaler med eleven og foresatte. Det informeres om at det er skoleplikt og at det er foresattes plikt å sørge for at eleven møter på skolen til rett tid.b) Kontaktlærer i samarbeid med foreldre foretar en analyse/kartlegging.
<p>4. Kontakt mellom skole og foresatte</p> <ul style="list-style-type: none">a) Foresatte skal sende sms/epost til skolen fra første fraværskdagb) Dersom foresatte ikke tar kontakt skal kontaktlærer ringe andre dag for å avklare om det er gyldig fravær. Ved bekymring informeres sosiallærer/rådgiver og ledelsen. Elever og evt foreldre får tilbud om samtale med helsesøster.c) Foresatte kontaktes umiddelbart ved ugyldig fravær, dvs fravær uten melding eller på ugyldig grunnlag. Sosiallærer og ledelsen informeres.d) Skolen skal ha kontakt ved møte eller telefon med foresatt vedrørende fravær.e) Ved høyt fravær innkalles foresatte og eleven til møte på skolen. Her blir fraværsmønster kartlagt, en leter etter mulige årsaker til fraværet. (se sjekklister) samt lager en avtale for oppmøte med nødvendige tilpasninger. Rektor informerer om foresattes/elevenes opplæringsplikt. Helsesøster skal være med i slike møter. Tiltakene evalueres innen to uker.
<p>5. Grenser for bekymringsfullt fravær</p> <ul style="list-style-type: none">a) Ugyldig fravær fra enkelttimer. Foresatte informeres. Ved gjentatt ugyldig fravær innkaller skolen til møte med elev og foresatte.b) Mer enn tre enkeltdager pr måned. Årsaken til fraværet undersøkes.c) Høyt fravær (over 20%). Foresatte bes framlegge legeattest. Helsesøster skal engasjeres.d) Kommer for sent tre ganger. Foresatte informeres av kontaktlærer. Ved ytterligere forsentkomning informeres skolerådgiver og ledelsen kaller inn til møte med elev og foresatte.
<p>a. Arena for drøfting av fravær på skolen</p> <ul style="list-style-type: none">a) Ledelsen går gjennom fraværsovergangen og skolens samlede elevfravær tre ganger i året.b) Ved bekymring rundt enkeltelevers fravær etableres det jevnlig møtepunkter mellom kontaktlærer og ledelsen hvor fraværet og tiltak diskuteres. At tiltak kommer raskt i gang, er avgjørende.c) Fravær er eget punkt på møteagendaen på ukentlige trinnmøterd) Fravær diskuteres i ledermøte mellom rektorene og kommunalsjef to ganger pr år.

- e) Ved bekymringsfullt fravær og/eller mistanke om skolevegring, tas dette opp på første mulige ressursteam møte (ukentlig møte mellom skolen og hjelpetjenestene i kommunen)
- f) Fravær er tema i overgangssamtaler mellom trinn og mellom skoler

b. Melding til eksterne hjelpeinstanser

- a) Når skolen har kartlagt fraværsmønster og mulige årsaker til fraværet, har prøvd ut ulike tiltak i samarbeid med eleven og heimen, og avtalene om oppmøte ikke fører til positive endringer, melder skolen dette som sak til PPT.

Vedlegg 4

1. Sjekkliste for kartlegging ved stort skolefravær – skole

Kartlegging av skolesituasjonen

Kartlegging av skolesituasjonen	Notater
<p>Fravær og vegringsatferd hos eleven (Varighet og hyppighet av fravær, fraværsmønster, hele dager eller enkelttimer. Fravær knyttet til fag, situasjoner, personer, aktiviteter. Mønster av vegringsatferd uten fravær, dvs. at eleven forsøker å unngå enkelte fag, situasjoner, personer, aktiviteter.) Har eleven tidligere i skoleløpet hatt mye fravær eller vist vegringsatferd?</p>	
<p>Blir eleven plaget eller mobbet på skolen, skoleveien eller fritiden?</p>	
<p>Vurdering av skolefaglig og sosial kompetanse. Fag/områder der eleven viser mestring og trivsel Fag/områder der eleven har vansker</p>	
<p>Enkelt situasjoner der eleven klarer å møte på skolen eller delta i aktiviteter som han/hun vanligvis har vansker med å delta i. Hvorfor gikk det bra denne gangen?</p>	
<p>Hvilke viktige voksenrelasjoner har eleven på skolen og hvordan fungerer disse?</p>	
<p>Hvilke viktige relasjoner har eleven til jevnaldrende på skolen og i fritiden.</p>	
<p>Er skoledagen organisert, strukturert og forutsigbar for eleven?</p>	
<p>Hvilke tiltak er prøvd ut på skolen og hvordan har dette fungert?</p>	
<p>Hvilke tiltak er igangsatt i skole -hjem samarbeidet og hvordan har disse fungert?</p>	
<p>Forslag til tiltak</p>	

Vedlegg 5

2. Sjekklistefor kartlegging ved stort skolefravær – elev

Sjekkliste for informasjon fra eleven

Informasjon fra eleven	Notater
Hvilke fag, situasjoner eller aktiviteter på skolen er det eleven liker?	
Er det aktiviteter, fag eller situasjoner som eleven opplever som vanskelig eller ubehagelig? <i>(lese høyt eller svare på spørsmål foran klassen, ha prøver, ha kroppsøving, fag der eleven må eksponere seg i ei gruppe, snakke med voksne på skolen, be læreren om hjelp, jobbe sammen med eller leike med medelever, bruke skolens toalett, spise i klassen, dra hjemmefra om morgenen, forlate foreldrene, skoleveien?)</i>	
Har eleven vonde følelser knyttet til noen av situasjonene ovenfor eller generelt i forhold til skolesituasjonen? Hva slags følelser dreier del seg om? <i>(trist, redd, flau, nervøs, engstelig, sint)</i>	
Har eleven negative tanker knyttet til noen av situasjonene ovenfor eller mer generelt i forhold til skolesituasjonen? Hva er det eleven tenker? <i>(bekymringer, negative forventninger, tanker om hva som er skummelt eller vanskelig?)</i>	
Har eleven andre bekymringer eller har eleven opplevd noe utenom skolesituasjonen som han/hun er opptatt av?	
Blir eleven plaget eller mobbet på skolen, skoleveien eller i fritiden?	
Er det situasjoner eller aktiviteter utenfor skolen i skoletiden som gjør det fristende for eleven å ikke møte opp? <i>(dataspill, møte venner, shopping, od mat, andre hyggelige ting som skjer hjemme)</i>	
Hvilke lærere eller andre voksne på skolen har eleven et godt forhold til, evt. negativt forhold til?	
Situasjoner der eleven klarer å møte på skolen eller delta i aktiviteter som han/hun vanligvis har vansker med å delta i. Hva var det som gjorde at det gikk bra?	
Er skoledagen oversiktlig og forutsigbar for eleven? <i>(har eleven oversikt over skoledagen og skoleuka, hvilke lærere/assistenter som er inne i de ulike timene, hvem kan eleven gå til dersom det er behov for en samtale etc.?)</i>	
Har eleven gode venner?	
Elevens ønsker og mål for hvordan skolesituasjonen skal være?	
Forslag til tiltak	

Vedlegg 6

3. Sjekkliste for kartlegging ved stort skolefravær – foresatte

Sjekkliste for informasjon fra foresatte

Foresattes opplevelse av elevens generelle trivsel og læring på skolen og fritida?	
Foresattes beskrivelse og forståelse av elevens vansker. Tenker foresatte det kan dreie seg om skolevegring eller er det andre forklaringer?	
Beskrivelse av eventuell vegringsatferd i hjemmet. <i>(Er det vanskelig å få eleven til å gjøre seg klar til å gå på skolen om morgenen, har eleven fysiske plager i forbindelse med krav om skoleoppmøte, men er ellers frisk?)</i>	
Dersom eleven har fravær, hva skjer i den tiden eleven er borte fra skolen? <i>(dataspill, besøk av familie, ekstra oppmerksomhet fra foresatte, treffer venner utenfor skolen, skolearbeid?)</i>	
Helsemessig forhold av betydning for elevens fungering og fravær (evt. <i>sjukdomshistorikk, søvnrytme, matlyst</i>).	
Har det skjedd plutselige endringer eller belastninger i familien som kan settes i forbindelse med elevens vansker? <i>(skilsmisse, flytting, søsken, sykdom, andre bekymringer etc.)</i>	
Særlige belastninger i familien som kan gi eleven bekymring.	
Enkelt situasjoner der eleven klarer å møte på skolen eller delta i aktiviteter som han/hun vanligvis har vansker med å delta i. Hvilke tanker har foresatte om hva det var som gjorde at det gikk bra i situasjonen?	
Foresattes ansvarsfordeling når det gjelder å følge opp skole og skoleoppmøte	
Eventuelle andre instanser som er involvert i familien	
Eventuelle andre støttespillere i familiens nettverk	
Hvilke tiltak er forsøkt hjemme og hvordan har disse fungert? <i>(morgenrutiner, bytte av roller mellom foresatte, samtale med eleven)</i>	
Foresattes ønsker og mål for elevens fremtidige fungering	
Forslag til tiltak	

Vedlegg 7

4. Skjema for varsling og dokumentasjon – elevenes skolemiljø

Dato og tid
Sted
Henvendelse fra (elev, foresatte, ansatte, andre)
Mottatt av
Saken gjelder
Eventuell inngripen
Undersøkelse
Elevens medvirkning
Foreldrenes vurdering
Skolens vurdering av saken

Vedlegg 8

5. Aktivitetsplan skolemiljø (arkiveres i elevmappe)

Problemet som aktivitetsplanen skal løse:

Tiltak i forhold til enkeltelev, medelever, klassen, organisasjonen, foreldre.	Når	Ansvar	Når skal tiltaket evalueres	Vedlegg (logg, møtereferat o.l.)

Vedlegg 9

6. Kommunikasjonslogg

Dato	Kommunikasjonsform	Kommunikasjon mellom	Innhold	Dokumentasjon, referat notat o.l

Dato/sted

Rektor

Å høyre til

Vondt er av alle andre

Bli trakka på og trengd.

Men vondare å veta

At du er utestengd.

Det er så mangt i livet

Du ventar deg og vil.

Men meir enn det å vera,

Er det å høyre til.

Jan –Magnus Bruheim

RUTINE VED UØNSKET ATFERD FOR GRUNNSKOLENE I HITRA KOMMUNE

Håndtering: Det er som regel greit å håndtere ting på laveste nivå først, for deretter å gå videre i saken ved gjentakelser. Det er også selvfølgelig avhengig av grovheten i forseelsen. Gjelder det alvorlige hendelser kan oppfølgingen foretas av ledelsen direkte. Her må hver enkelt utøve skjønn, eventuelt drøfte situasjonen med kolleger/ledelsen, før man avgjør hvordan og hvem som skal følge opp.

Hva skjer	Hvem håndterer	Tiltak	Hvem informeres	Oppfølging	
Forstyrrer undervisningen	Involvert lærer	Graden av alvorlighet i forseelsen må alltid vurderes i forhold til hva som bør med av de følgende punktene: 1. Tilsnakk av involvert lærer/ annen voksen 2. Samtale med involvert lærer/annen voksen 3. Samtale kontaktlærer, involvert lærer/voksen og elev 4. Kontaktlærer ringer hjem 5. Kontaktlærer kaller inn foresatte til samtale 6. Sosiallærer koples på og bistår 7. Tiltaksleder informeres, tar saken opp i tiltaksteam 8. Tiltaksleder informerer ledelsen 9. Ledelsen kaller inn foresatte til samtale 10. Saken meldes til ressursteam	Kontaktlærer og foresatte	Elevsamtaler/ Utviklings samtale	
Kommer for sent	Involvert lærer		Kontaktlærer og foresatte	Elevsamtaler/ Utviklings samtale	
Følger ikke instruksjer	Involvert lærer/annen voksen		Kontaktlærer og foresatte	Elevsamtaler/ Utviklings samtale	
Tar ikke tilsnakk fra voksne	Involvert lærer/annen voksen		Kontaktlærer og foresatte	Elevsamtaler/ Utviklings samtale	
Negativ og/eller rasistisk språkbruk	Involvert lærer/annen voksen		Kontaktlærer og foresatte	Elevsamtaler/ Utviklings samtale	
"Leke"- slossing ute og/eller inne	Involvert lærer/annen voksen		Kontaktlærer, Tiltaksleder, Tiltaksteam og foresatte	Elevsamtaler/ Utviklings samtale	
Lite respektfull adferd ovenfor en medelev eller en voksen	Involvert lærer/annen voksen		Kontaktlærer, Tiltaksteam, ledelse og foresatte	Elevsamtaler/ Utviklings samtale	
Skaper konflikt i friminuttet	Involvert lærer/annen voksen		Kontaktlærer, ledelsen og foresatte	Elevsamtaler/ Utviklings samtale	
Plager medelever	Involvert lærer/annen voksen/ kontaktlærer		Punkt 1-10 Skjema for varsling og dokumentasjon- elevens skolemiljø, vurdere om det er krenking/mobbing	Kontaktlærer/ Sosiallærer og Foresatte	Unnskyldning Konfliktløsnings-samtale med involverte elever

				Elevsamtale/ utviklingssamtale
Kommer med trusler	Kontaktlærer/ledelsen	Punkt 1-10 Skjema for varsling og dokumentasjon- elevens skolemiljø Samtale med kontaktlærer / ledelsen, evt. politikontakt evt. politianmeldelse	Kontaktlærer Sosiallærer, ledelsen, foresatte, evt. politi	Foresatte Kontaktlærer Ledelsen
Utøver vold	Kontaktlærer /ledelsen	Skjema for varsling og dokumentasjon- elevens skolemiljø Samtale med ledelsen, foresatte kontaktes Eventuelt samtale med politiet /anmeldelse Utvisning vurderes	Kontaktlærer Sosiallærer, ledelsen, foresatte,,evt. politi	Foresatte Kontaktlærer Ledelsen Politiet
Krenkelser/ Mobbing	Sosiallærer Rektor Ledelse Kontaktlærer	Skjema for varsling og dokumentasjon- elevens skolemiljø Samtale med ledelsen, foresatte kontaktes Eventuelt samtale med politiet /anmeldelse Aktivitetsplikten igangsettes, og aktivitetsplan utarbeides.	Alle involverte lærere og foresatte	Aktivitetsplan følges opp av ledelsen.
Utøver hærverk	Kontaktlærer/sosiallærer/ ledelsen	Punkt 1-10 Samtale med kontaktlærer/ ledelsen, evt. politikontakt evt. politianmeldelse	Kontaktlærer, sosiallærer, foresatte, ledelsen, evt. politi	Elever bidrar med å reparere skaden der det er mulig. Erstatning vurderes. Ledelse/foresatte
Tyveri	Kontaktlærer/Sosiallærer/ ledelsen			Evt. erstatning Ledelse/ foresatte

